

Giulia
Caminito

Voda
v jazere
nikdy nie
je sladká

INAQUE

Preklad
Ivana Dobrákovová

Giulia Caminito

Voda v jazere nikdy nie je sladká

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce Talianska.

Giulia Caminito

L'ACQUA DEL LAGO NON È MAI DOLCE

COPYRIGHT © 2021 Giunti Editore S.p.A./Bompiani

This edition published in agreement with the Proprietor through MalaTesta Literary Agency, Milan.

TRANSLATION © Ivana Dobráková 2022

COPYEDITING Lucia Halová, Martina Kubealaková, Ivan Adamec

COVER © Barbora Šajgalíková

COVER PHOTO © *Under the Surface* by Tania Brassesco & Lazlo Passi Norberto

SLOVAK EDITION © Inaque 2022

ISBN 978-80-8207-188-0

ISBN E-BOOK 978-80-8207-189-7

Giulia Caminito

Voda v jazere nikdy
nie je sladká

INAQUE

Všetky životy sa začínajú ženou a môj takisto: ženou s ryšavými vlasmi, ktorá vstúpi do miestnosti oblečená v ľanovom kostýme, vytiahla ho na tú príležitosť zo skrine, kúpila ho v stánku na trhu Porta Portese, v dobrom stánku so zľavneným značkovým oblečením, ale nie za pár lír, no s označením: ROZLIČNÉ CENY.

Tá žena je moja matka a v ľavej ruke stíska čierny kožený kufrík, sama si naondulovala vlasy, použila natáčky a lak, pomocou kefy vyfúkala ofinu, má zelenožlté oči a podpätky ako na birmovku, keď vstúpi, celá miestnosť sa scvrkne.

Za písacími stolmi sedia úradníci, matka strávila tri hodiny za rohom budovy, s kufříkom na hrudi, a keď o tom rozpráva, spomenie, že mala nohy ako z cesta a kyslú páchuť v ústach.

Priblíži sa krútiac bokmi, predchádza ju závan voňavky, ktorou zakryla pach šošovice, čo varila na obed, povie: Mám dohodnuté stretnutie s pani advokátkou Ragniovou.

Opakovala si tú vetu pred zrkadlom a v električke a vo výťahu a za rohom budovy: Mám dohodnuté stretnutie.

Jemným tónom, veselým tónom, rozhodným tónom, pošepky, akoby to bolo čosi bežné a teraz to povie slečna bez obrúčky a s vlasmi zopnutými na šiji, ktorá ju pozoruje a vidí trochu pokrčené ľanové šaty a zodratú kožu na rúčke kufríka.

Slečna sa pozrie do diára pred sebou: Ako sa voláte?

Antonia Colombová, odvetí matka.

Slečna to overuje v diári so stretnutiami advokátky Ragniovej, rýchlo prechádza prstom a hľadá nejakú Colombovú, ale nikde ju nevidí.

Vaše meno tu nie je, pani.

Matka zvráští tvár, ako si dôsledne premyslela, pýtala sa sama seba, ako sa presne v tej chvíli zatvári, musela naplá-

novat každý okamih, do detailov si predstaviť, čo sa stane, a podarí sa jej vytvoriť výraz zaneprázdnenej ženy, nahnevanej neschopnosťou druhých, zdržiavaním.

Matka povie: Pozrite sa, stretnutie som si dohodla už pred týždňom, som advokátka a pani Ragniová ma ubezpečila, že tu dnes bude, veľmi meškáme so spismi.

Matkina tvár je pokrivená a jej netrpezlivosť skutočná, ako sú skutočné aj tesné topánky a vysokí spotení muži, ktorí cestovali v električke.

Ženy si povedia ešte pár viet a Antonia Colombová nástojí, je si istá, že robí správnu vec, zabrala to miesto a viac sa z neho nepohne.

Slečnu to presvedčí, žena s ryšavými vlasmi hovorí presvedčivo a v kancelárii nikto ani len nezdvihol zrak od spisov, ktorým sa venuje, lebo rozhovor ešte nie je vyhrotený.

A tak jej slečna otvorí dvere, na ktorých sa vyníma menovka JUDr. RAGNIOVÁ a matka nimi prejde, prekročí prah svojej budúcnosti.

Uvidí tretiu ženu oblečenú v kostýme a čiernom kabátiku so zelenými bodkami a počká, kým sa za ňou zatvorí dvere.

S advokátkou sa pozorujú, právnička sa prehrabáva v šuplíku, ktorý pohotovo zavrie, a za chrbtom má knižnicu plnú právnických zväzkov, a matka vie, že by nikdy nemohla mať toľko papiera, lebo papier zaberá miesto a čosi stojí.

A vy ste kto? spýta sa advokátka Ragniová a prekríži nohy.

Antonia Colombová, odvetí matka a dodá: Nepoznáme sa a nemám dohodnuté stretnutie.

Na niekoľko sekúnd sa rozhostí ťaživé ticho, než Antonia prehovorí.

Vy ma nepoznáte, ale na stole máte môj spis so žiadosťou o pridelenie bytu, som si istá, že tam je, niekde tam v tej kope som aj ja, bývam na Via Monterotto 63, či vlastne nebývam, lebo tam nemám trvalé bydlisko a tlačíme sa

na dvadsiatich metroch štvorcových v suteréne, účty nie sú na moje meno a splácam pokutu, lebo byt okupujem, zložila som zálohu, aby som tam mohla ostať, chcem, aby to bolo oficiálne uznané, trvá to už päť rokov.

Advokátka vstane zo stoličky a ukáže sa, že nie je veľmi vysoká, zloží si okuliare, sú okrúhle a s korytnačkovým vzorom, rozčúlená ich hodí na písací stôl a zareve na matku, aby vypadla.

Bola som na vašich úradoch, na všetkých úradoch, doniesla som doklady, ktoré ste odo mňa žiadali, zobrala som si muža, ktorý so mnou žije, nechala som ho adoptovať si môjho syna, otehotnela som a vytvorila som rodinnú bunku, splnila som všetky požiadavky, povie matka.

Pani Ragniová začne vyťukávať čísla na telefóne, ale vzápätí šmarí slúchadlo na stôl, pohrozí políciou a nakáže matke, aby okamžite odišla, ako sa opovážila tam vojsť podvodom, zvýši hlas: Ako ste sa opovážili?

Vtedy si matka sadne na zem s prekříženými nohami, ľanové šaty sa jej vyhrnú na bielych stehnách obsypaných pehami, zdvihne ruky nad hlavu a vyhlási: Som tu, som tu pre svoj byt.

A viac sa nepohne, má meravé ruky, otvorené dlane, kufrík na zemi je prázdny, matka nie je advokátka a nemá stretnutia s dôležitými ľuďmi, má len byt, ktorý vyčistila od potkanov a švábov a injekčných striekačiek, a chce nejaké riešenie.

Advokátka obíde písací stôl a prejde okolo nej, naschvál do nej drgne kolenom a otvorí dvere, požiada o pomoc v kancelárii: Na dlážke sedí nejaká bláznivá ženská, vezmite ju odtiaľto preč.

Vtedy dobehne už spomínaná slečna, nejakí muži a súdny zriadenec s vrátničkou a nájdu ženu premenenú na kmeň, matku s rukami natiahnutými k stropu a už celkom dokrčenými ľanovými šatami, má mramorovú tvár a medzi perami zadržáva nadávky a spev, ktorý by chcel vytrysknúť.

Neverí, že by vedeli, čo znamená dospieť do bodu, keď to už nemôžete znieť, po jednom dvoch troch štyroch piatich desiatich sociálnych pracovníkoch, po jednom dvoch troch štyroch piatich desiatich poštových úradoch, po jednom dvoch troch štyroch piatich desiatich pridele-
ných advokátoch, po jednom dvoch troch štyroch piatich desiatich zamestnancoch miestnej územnej samosprávy, po jednom dvoch troch štyroch piatich desiatich tlačivách, ktoré treba vyplniť, po jednom dvoch troch štyroch piatich desiatich pokutách a účtoch a odvolaniach a hrozbách.

Zdvihnú ju a násilím vynesú, chytia ju za ruky a nohy a vtedy sa jej roztvorí blúzka a odhalí podprsenka bez kostice, nafúknuté prsia, sukňa sa roztrhne a objavia sa nohavičky, matka už dotrhala na franforce svoje slušné šaty, kope a kričí ako divé zviera.

A akoby som tam tiež stála a dívala sa na ňu z kúta miestnosti, súdim ju a neodpúšťam jej.

DOMOV JE TAM, KDE MÁŠ SRDCE

Bývame vo štvrti, ktorú matka nerada označuje za perifériu, lebo na to, aby bolo čosi perifériou, treba vedieť, čo je centrom a my centrum nikdy nenavštevujeme, nikdy som nevidela Koloseum, Sixtínsku kaplnku, Vatikán, Villu Borghese, Piazza del Popolo, školské výlety nepodnikáme, a ak idem von, tak len na miestny trh s matkou.

Z domova vo veľkosti päť krát štyri metre som naviazaná na betónové priestranstvo a záhony, je na nich len tráva, nikdy nikomu nenapadlo zasadiť tam kvety a matka to tiež odmietla, lebo sadiť znamená ostať.

Vnútri je kuchynský kútik v skrini, skladacie ležadlo, ktoré treba vyťahovať spod Marianovej postele, elektrický žiarič, ktorý sa môže zapnúť len málokedy a len keď je naozaj zima, plagát Beatles nad stolom, za ktorým jeme, a štyri rozličné stoličky, vrzganie rodičovskej postele, keď to robia, lebo izba je jedna jediná a nedá sa ísť von, nedá sa ani zavrieť v kúpeľni, lebo aj z kúpeľne a zvonka je všetko počuť.

Domov som ja ako dieťa, ktoré pozná len betónové priestranstvo a obýva ho spolu s bratom ako kráľovský dvor, je naše a nikoho iného, hľbime tam diery, skáčeme, varíme žihľavu a mravce a rysujeme po zemi kriedou šlohnutou v škole čísla a čiary a trojuholníky a štvorce, do ktorých si sadneme a povieme, že sú naše, bývame tam, vnútri značiek na zemi, ktoré sme nakreslili.

D-O-M-O-V, hovoríme a stačí nám načrtnúť pár čiar, múry a strechu, okná, dvere.

To miesto, územie našich hier a prvých predstáv, existuje, lebo to chcela matka, predtým to bola doména švábov, niekoľkých potkanov a mnohých injekčných striekačiek prehodených cez pletivo z ulice či zanechaných tými, čo spia pred bránou domu.

Naša matka si obula otcove vysoké gumené čižmy, aby ich po jednej pozbierala a spálila, prv než ich zahodila, ak nájdeš striekačku, zdôrazňuje matka, musíš ju odstrániť, lebo ak na ňu spadne dieťa, potom si tiež na vine, lebo si ju tam nechal.

Vzala jed, požiadala otca, aby doniesol zo stavby lopatu, a začala naháňať a zabíjať a plieniť.

Po mesiacoch práce je dvor, na ktorý smerujú bezzubé ústa nášho domova v suteréne, asanovaný a ona nás tam vodí za ruku a hovorí: Hrajte sa.

Na tento domov si matka vypýtala peniaze od starej mamy, aby vyplatila príbuzných stareny, ktorá tam zomrela.

V ľudovej štvrti plnej závislých od heroínu a starých na smrteľnej posteli by si tú špinavú plesnivú dieru nikto nekúpil a matka by peniaze na kúpu aj tak nikdy nemala, a tak sa dohodla s majiteľmi, podala žiadosť, nech sa to vyrieši a nájde sa iné miesto, a zariadila sa aspoň dočasne v tomto bydlisku.

Myslela si, že bude stačiť málo, že nejako sa jej to podarí, že jej nájdú nový domov, zatiaľ čo tam budeme čakať.

Dlho čakáme, tak dlho, že matka napokon ustúpi a začne čistiť a dávať do poriadku podlahu a maľovať strop a spriechodní odtok z vane, lebo miestny úrad v Ríme nám nechce prideliť byt.

Naša rovnováha je krehká, ide sa už-už zrútiť, ale posledným koreňom sa zachytí o sypký terén, kým matka opäť neotehotnie a otec, ktorý nie je Marianov otec, sa nezraní v práci: spadne z lešenia a ochrne.

K dokladom o svadbe a adopcii sa pridávajú tie o invalidite, k žiadosťiam o podporu v nezamestnanosti sa pričítajú tie na početnú rodinu a na miesto pre mojich súrodencov v jasliach, náš život spočíva v žiadaní mesta, starostu, Talianska, aby nám pomáhali a opatrovali nás a chránili nás a nezabúdali na nás – náš život je neustále prosíkanie.

Keď sa narodila dvojčička, mám šesť rokov a Mariano nás všetkých neznáša, v prvom rade otca, ktorý nie je jeho a ktorý sa z mrzutého muža premenil na prekážajúci a unavujúci doplnok, ďalej sporák, ktorý už nezohrieva, vysávač, ktorý zo zeme nič nevysaje, bojler, ktorý po piatich minútach pustí studenú vodu, je to stará haraburda a on ho chce vyhodiť.

Môj otec, známy silnými fackami a chuťou na sex, ostáva nehybný na vozíku, ktorý matka získala cez nejakých príbuzných v nemocnici, zdvíha si nohy jednu po druhej a už nejedáva večeru: Veď načo ješť.

Doma je muž, ktorý sa nehýbe, podobný soche, mramoru, dlaždiciam, zárubni dverí, múrikom, ktoré obkolesujú náš dom, a zaneprázdnená žena, ktorá zbiera, presúva, leští, upravuje, lepí, sype jed, vymetá vodu, keď byt zatopí prudký dážď. Nehybný muž je môj otec, druhá, neúnavná, je žena s ryšavými vlasmi, Antonia Colombová.

Nemám hračky a mám len málo kamarátok, zo všetkého mi náleží iba nepodarená kópia: bábika zošitá z prebytočných kusov látky, obnosená aktovka iného dievčatka pokreslená jej obrázkami, topánky so zodratou podrážkou z trhu, donesené domov bez krabice, len v igelitovej taške, namiesto vianočných svietielok mandarínky, namiesto barbín ich fotografie vystrihnuté z časopisov.

Mám pocit, že sme odpadový materiál, zbytočné karty v zložitej hre, otlčené guľôčky, ktoré sa viac negúľajú: ostali sme nehybní na zemi, ako otec, ktorý spadol z pokútneho lešenia na nelegálnej stavbe, bez zmluvy a bez poistenia a odtiaľ zdola, kam sme sa zrútili, vidíme druhých, ako si dávajú na krk náhrdelníky s drahokamami.

Dvojčičky sú maličké hlučné bytosti, spia v obrovskej škatuli plnej prikrývok položenej na kuchynskom stole a smrad z ich plienok sa mieša s vôňou polievky.

S Marianom nechápeme, prečo sme ešte tam a nikdy sme sa nepokúsili ujsť, tajne to plánujeme, ja a chlapec s tmavými vlasmi, chystáme sa na chvíľu, keď zdrhneme,

no pritom nie sme nikdy pripravení zmiznúť, zabočiť za roh svojho života.

Ledva poznáme geografiu Lazia – nášho regiónu, a ulice Ríma – nášho mesta, lebo obvod našich pochôdzok je daný štvrtou, keďže vonku pre nás všetko stojí priveľa, a nikto by matke nič nedal na sekeru a nevymenil by chlieb či šunku za deň jej práce.

Podľa matkinej teórie vám človek, ktorý vás nepozná, nepomôže, a tak ostávame tam, kde sa vie, kto sme, kde môže nadviazať nepatrné či dôležité vzťahy ochrany a uznania.

Mariano je najstarší a každého z nás vnímal ako zásah medzi neho a Antoniu, ktorá bola istý čas slobodnou matkou, preto boli jediným telom upnutým na prežitie.

Pokiaľ ide o mňa, brat ma toleruje, lebo nie som ufňukanec a mlčky ho počúvam, nechám ho, aby na mňa chrľil rozprávky a démonov, temné a príšerné príbehy, dobrodružstvá, v ktorých dievčatko umrie a vlk vždy zvíťazí. Je medzi nami štvorročný rozdiel, čo sa v detstve zdá veľa a pripadá mi dospelý, takmer starý. Zasahuje, keď do mňa zapárajú, naozaj mám mizerný názor na ostatné dievčatká a nesúhlasne sa na ne dívam, zdá sa mi, že majú čosi viac než ja, ale ešte som nenašla spôsob, ako s nimi bojovať.

Je tam jedna blondínka, podľa mňa vyzerá ako Rakúšanka, volá ma Netopierí pysk, lebo mám vraj oduté pery, a tak sa postavím doma v kúpeľni na špičky, aby som si to overila, a vôbec sa mi nezdá, že by som bola nejako zdeformovaná, a viem, že netopiere boli kedysi myšami a nie kačicami. Ale urážky od detí nemusia dávať zmysel, aby ublížili: byť odlišná, chybná poškodí a ostať dokonale zaradená pomôže zamiešať sa a nevytrčať, sme už dosť zničení sami osebe, nemôžeme si dovoliť aj pysky a odstávajúce uši.

Keď to poviem Marianovi, príde pred moju školu, požiadá ma, aby som mu ukázala to dievča, a nakričí naň: Drž hubu, ty retardovaná, a vrazí mu pästou.

Pocítim k nemu záchvev zdravého obdivu, lebo jediným gestom umlčal cudzie chrapúnstvo, jeho prchkosť si hneď premením na truhlicu s pokladom.

Tento čin neocenia ani učiteľky, ani matka, ktorá nechá Mariana pár dní s rukami zviazanými za chrbtom, vraj sa musí bez nich zaobísť alebo požiadať o pomoc nás, ak niečo nezvládne: ak ich nevie správne používať, nebude ich používať vôbec.

Antonia nachádza originálne riešenia problémov, len zriedkavo nám uštedruje facky či kopance, radšej nám niečo zoberie.

Keď doma kričíme, neuvarí večeru, ak jej nepomôžeme s dvojičkami a radšej sa hráme, nedá nám desiatu do školy alebo nám zhabe peračník; je stvorená na štrajky a prejavy odporu.

Má svoje predstavy, ktoré pramena ktovie odkiaľ, azda od starej mamy, možno priamo zo života alebo sa jednoducho zrodili zároveň s ňou, nevyznáva žiadne náboženstvo, neverí už v stranu, vidí jasne len spravodlivosť, tvrdosť, posadnutosť tým, čo je správne.

Veľmi ma fascinujú kvety, nie tých pár, ktoré spontánne vyrástlo na našom dvore, krehkých jarných margarétok, ale ruže v záhradách druhých ľudí, jazmín, hortenzie, ktoré vidím rásť a chcem odtrhnúť, keď sa prechádzam po ulici zavesená do matky.

Raz sa o to pokúsim, lebo chcem máčať korunné lupienky ruží v umelohmotnej fľaši s vodou ako moje spolužiačky, ktoré potom v škole ukazujú svoje smradľavé, no vzácne domáce voňavky. Antonia ma vidí odtrhnúť ružu, čo vytŕčala cez pletivo, a pohádame sa.

Čo nie je tvoje, si nesmieš brať, vytkne mi.

Ale bola na ulici, ulica je všetkých, namietnem.

Tak potom si ešte horšia zlodejka, čo je všetkých, sa neberie, zavrčí matka.

Rozbiť či poškodiť veci je barbarstvo, ktoré hneď rieši, vymýšľa, ako všetko opraviť alebo použiť inak, ale pri tom,

čo patrí všetkým, je neoblomná: po tráve v parku sa nechodí, papieriky sa zahadzujú len do koša, ruže v záhradách sa netrhajú, knihy z knižnice sa neničia.

Knihami je priam posadnutá, lebo najmä odkedy je otec v posteli či na vozíku a my nemáme televíziu, iba rádio, je doma jedinou kratochvíľou čítanie, a keďže miesto ani peniaze na vlastné knihy nemáme, čítame knihy všetkých a musia byť pre nás ako relikvie, uchováваме ich pekne na kope, matka si značí dátumy, kedy ich máme vrátiť, a dobieďza do nás, aby sme ich dočítali načas, overuje, či sme ich nezašpinili ani nepokrčili, a ak áno, odvedie nás do knižnice, aby sme sa ospravedlnili knihovníčke a ostatným deťom a potom ich zaplatí, a keď sa v knižnici bránia, že netreba, namietne: Práveže treba.

Keď sa odvážim poukázať na to, že veci všetkých akoby nepatrili nikomu, odvetí: Ihneď si túto myšlienku vyhoď z hlavy, inak sa z teba stane zlá žena.

Antonia sa už neoblieka pekne, chodí za nimi v šatách, ktoré nosí aj na doma, spotená a s veľkou sponou vo vlasoch, má oválnu tvár a úzke spánky, oči s dlhými mihalnicami a nos jej netrčí, ale ani sa neskrýva, nie je chudá, nemá nadváhu, jej telo sála zdravím.

Hovorí to vždy aj nám, že dôležité je mať zdravú tvár, chudé nohy nie sú v poriadku, prepadnuté líca vzbudzujú strach.

Antonia rozhodla, že aby získala, čo chce, musí nástojiť, vstúpila na javisko ako reflektor, ktorý sa odtrhne zo stropu a spadne na scénu: nechcený a nebezpečný. Mal osvetľovať ostatných a teraz sa dožaduje hlavnej úlohy.

Je dysfunkčná, zúfalá a nepodstatná a má so sebou kopu papierov, vytipovala si jedného zamestnanca, ktorý sa jej zdá srdečnejší než ostatní, a napísala si jeho meno na papierik: Franco Murri.

Teraz ma počúvaj, Franco Murri, som Antonia Colombová, a kým mi nepomôžete, budem sa sem vracat

a zháňať ťa, vyhlási matka a podáva mu zložky jednu po druhej.

Franco Murri sa snaží byť milý: Viete, pani, vy ste sem prišli podvodom a naša riaditeľka na to nezabudla, nie je isté, či bude vaša žiadosť schválená.

Antonia Colombová neustúpi: Tak na jej písací stôl položíme moju žiadosť päťdesiatkrát, až bude tak zavadzať, že ma nebude môcť ďalej prehliadať. Teraz mám štyri deti a manžela invalida.

A tak to ide celý mesiac, potom dva, tri, vie, že keby zmenila úradníka, musela by začať odznova, takže ak nevidí Franca Murriho za stolom, povie, že sa vráti na druhý deň alebo požiada o nový termín.

Keď príde domov, rozpráva nám o Francovi, akoby to bol lekárnik či trafikant, takmer člen rodiny patriaci do známeho a upokojujúceho sveta, my mu nevieme priradiť tvár ani telo, pripadá nám ako votrelec, nechápeme, čo robí pre našu matku, a začneme naňho žiarliť, najmä Mariano.

Tvoj otec na to nikdy nič nepovie, že sa vída s tamtým, vytkne mi jedného dňa brat, akoby to bola moja vina, najmä preto, že mám otca, ktorý nie je jeho a ani ho nechce.

A čo by mal povedať? odvetím a zahľadím sa na otca, sedí, kolieska vozíka sú zachytené o nohy stola a má noviny *manifesto* otvorené na kolenách, už pol hodiny je zaseknutý na tej istej strane, asi aj zabudol, čo číta.

Niečo, odvetí Mariano a vrhne naňho nesúhlasný pohľad, akým sa naňho díva vždy.

Otec sa vypol, vyhorel, podídem k nemu a položím mu ruku na koleno, aj keď ju nemôže cítiť, a spýtam sa ho, kto je ten Franco a či mu nechce niečo povedať.

Otec sa na mňa nepozrie, ale vyhlási: Povedz bratovi, nech čuší.

S Marianom si čelia na vzdialenosť vozíka jedného a posteľ druhého, lebo sú stále v tej istej miestnosti, nedá sa ujsť, nedá sa predstierať, že to nepočuli.

Zatkli ju, dodá otec, zatiaľ čo Mariano si nahnevaný obúva tenisky, chce ísť von behať.

Koho? spýtam sa a skloním zrak k novinám.

Riaditeľku, vysvetlí mi otec, ale ja neviem, čo znamená riaditeľka ani čo riadi, a tak pátram medzi vytlačenými slovami po znamení, ktoré by mi pomohlo pochopiť, a prečítam si meno, na ktorom drží prst: Vittoria Ragniová.

Neviem, kto to je, a dookola čítam to meno, Vittoria Ragniová, vyslovím ho aj nahlas, keď sa matka vráti domov, má so sebou nádobu s čistiacim prostriedkom na dlážku, nikdy sa nevráti s prázdnyimi rukami, nosí sklenené poháre, umelohmotné fľaše, preglejkové dosky, to, čo druhí už nepotrebujú, my potrebujeme určite.

Čo je s Vittoriou Ragniovou? spýta sa, keď položí nádobu na stôl, za ktorým sedíme. Mariano, kam ideš? dodá, ale Mariano jej nevenuje ani pohľad a vyjde von, nezažije teda matkino okamžité zadosťučinenie, nevidí jej tvár, keď sa jej na čele vyrovnajú mimické vrásky, nemôže zachytiť záblesk v jej očiach, skrivené pery.

Antonia vytrhne otcovi z rúk noviny a číta, prečíta to znova, potom vidím, že po úsmeve sa objaví triaška, vidím, že matka plače.

Ohromená ju pozorujem, dovtedy som ju takmer nevidela plakať, ani v nemocnici, keď rodila dvojičky, ani keď zomrela jej stará mama, ani keď spadol môj otec.

Vyšetrujú ju za spreneveru, pošlú ju do väzenia, povie v slzách a nedokážem určiť, či je šťastná alebo jej je to ľúto.

Bola to tvoja priateľka? nesmelo sa spýtam a ona vybuchne do smiechu, má ešte vlhké oči, ale hlasno sa smeje.

Antonia musí ukázať, čo nám chýba, netečie teplá voda, elektrické zásuvky sú odhalené, máme tak málo miesta, že sa nemôžeme ani pohnúť, sotva nejaké denné svetlo, a predsa, kým sú tí ľudia u nás, neustále opakuje: Nejakto to zvládame, všade je čisto.

Nová riaditeľka tam prišla zo sociálky, a keď si v našom spise prečíta, že štyri deti žijú na dvadsiatich metroch štvorcových, vezme červenú fixku a na prvý papier napíše: SÚRNE.

A tak sa o nás začnú zaujímať a chodia kontrolovať, ako žijeme, nájdú otca sediaceho na posteli, ktorý ani nepozdraví, a dvojičky zavesené na matkinej sukni, dobreže ju nestiahnu na zem, pri nohách skrine je vrece s ich oblečením, spia v krabici, nalepení jeden na druhom, musia sa ešte snažiť nebyť stále len spolu.

Mariano je vonku na dvore a počujeme ho kričať, predstiera, že je v nebezpečenstve, vykrikuje pomoc, pomoc dospelým hlasom a matka poznamená: Nerobte si starosti, chce len pritiahnúť pozornosť, nič mu nie je.

V prítomnosti dvoch votrelcov sa náš byt zdá ešte menší, už nám všetkým pripadá ako komora či špajza, kumbál na čistiace prostriedky a metly.

Je tu polícia, zajačí zvonka Mariano a buchne o zem petardu.

Tí dvaja si robia poznámky, kladú matke otázky o stave budovy, a keď odídu, otec si s námahou ľahne na bok a začne chrápať, ja sa pustím chrúmať surovú mrkvu a matka sa z dverí díva na Mariana: Ty naničhodník! zakričí naňho, to boli ľudia z mestskej správy, na večeru ti dám len suchý chlieb.

O dva týždne neskôr nová riaditeľka zavolá matke, zoznam na pridelenie bytov je dlhý, ako iste vieme, a naša záležitosť dlho stála, ale ona chce, aby sme z toho miesta odišli, je pre nás príliš malé, našla nám byt, ktorý nám síce nemôže úradne prideliť, ale môže nám ho zveriť do starostlivosti a s podpísaným dokladom tam až do odvolania môžeme bývať.

Zdrap papiera matka aspoň desaťkrát okopíruje a odnesie ho na všetky príslušné úrady, na poštu, do banky, na daňový úrad, má ho v peňaženke aj zavesený na stene, uchováva ho pri našich preukazoch a krabičkách, v ktorých sú prvé vypadnuté mliečne zuby.

S Marianom sa ohromene a vydesene rozlúčime s betónovým dvorom.

Naše nové bydlisko je vo štvrti boháčov, sme na Corso